

POSTANOWIENIE

6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. L. i A. L.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 8 czerwca 2022 r., I ACa 293/21,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. L. i A. L.
tytułem kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 2700 zł (dwa
tysiące siedemset złotych) z ustawowymi odsetkami za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia
zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach, którym ustalano nieważność łączącej strony umowy pożyczki hipotecznej (pkt 1.), zasądzono od pozwanego na rzecz powodów kwotę 44 897,41 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 27 maja 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 2.) oraz orzeczono o kosztach postępowania (pkt 3.).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany Bank. Zaskarżył je w całości i wniósł o jego uchylenie oraz orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 385¹ § 1 k.c., a ponadto sformułował następujące zagadnienia prawne:

- jakie są konsekwencje stwierdzenia bezskuteczności normy przeliczeniowej, określającej zasady ustalania wartości waluty obcej w umowie pożyczki Indeksowanej zawartej przed 24 stycznia 2009 r., uwzględniając art. 385¹ § 2 k.c. zgodnie z którym strony są związane umową w pozostałym zakresie (skarżący przedstawił cztery możliwe koncepcje);
- czy dopuszczalne jest w polskim porządku prawnym przyjęcie sankcji nieobowiązywania umowy, gdy art. 385¹ § 2 k.c. wprost stanowi, że strony są związane umową w pozostałym zakresie (tj. z wyłączeniem postanowienia uznanego za niedozwolone), a jeśli tak, to jak należy rozumieć sankcję nieobowiązywania umowy w rezultacie wyłączenia nieuczciwych warunków umownych, w szczególności, czy sankcja braku obowiązywania umowy jest równoznaczna z nieważnością bezwzględną i uzasadnia zastosowanie art. 58 § 1 k.c., czy też jest to sankcja unieważnialności, która może nastąpić jako rezultat konstytutywnego orzeczenia sądu?
- czy art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 i art. 5 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że spełnienie wymogu sformułowania treści klauzuli umowy pożyczki zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której pożyczka jest indeksowana na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, tak aby konsument mógł zrozumieć sposób ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat pożyczki należy badać z uwzględnieniem wykazania się przez konsumenta przy zawieraniu umowy cechami bycia dostatecznie uważnym i racjonalnym?
- czy przy stosowaniu przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych, tj. art. 385¹ k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 oraz art. 7 dyrektywy 93/13 sąd powinien uwzględnić także podstawowe zasady

porządku prawnego w Polsce oraz w Unii Europejskiej, takie jak zasada proporcjonalności, równości oraz pewności prawa? W szczególności czy orzekając o konsekwencjach uznania postanowień umowy za niedozwolone, Sąd może zastosować sankcję skrajnie korzystną dla konsumenta, ale prowadzącą do naruszenia zasady proporcjonalności, pewności prawa i równości?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W art. 398⁹ § 1 k.p.c. ustawodawca zawarł zamknięty katalog przesłanek, na podstawie których Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, skarga kasacyjna będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że w sprawie zachodzą przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN:

z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest natomiast zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Wskazany przez skarżącego art. 385¹ § 1 k.p.c. oraz przedstawione zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Przede wszystkim, skoro sam skarżący łączy stawiane zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) z wątpliwościami i rozbieżnościami w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), to w istocie przyznaje, że zagadnienia te nie są nowe i były już analizowane w judykaturze.

Nie rozważając ponownie wszystkich podnoszonych przez skarżącego kwestii, które jak zaznaczano powyżej, stanowiły już przedmiot wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, były szczegółowo i wyczerpująco omawiane, należy zauważyć, że Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niedozwolone są postanowienia umowne pozostawiające możliwość ustalenia kursu CFH, a tym samym wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej z nich; takie postanowienie umowne uznawane jest za niedopuszczalne w każdej sytuacji (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Analogicznie oceniane są przez Sąd Najwyższy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, jako określające główne świadczenie stron (zob.

np. wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; podobnie w orzecznictwie TSUE zob. wyroki: z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

Konsekwencją uznania postanowienia umownego za bezskuteczne jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. np. uchwała SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). W orzecznictwie przyjmuje się jednocześnie, że w sytuacji, gdy eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy (zob. wyroki SN: z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22).

Wobec powyższego nie można przyjąć, że wskazane przez skarżącego kwestie stanowią istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., ani też, że konieczna jest ponowna wykładnia art. 385¹ § 1 k.c. Sąd Najwyższy nie znajduje także nowych argumentów, mogących świadczyć o potrzebie modyfikacji obecnego stanowiska.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3, art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[a!]

